

С. Боянова: Пазарът на местни храни в България не е развит

2014-10-14

Съобщение на Института за агростратегии и иновации:

На 9 октомври в аулата на СУ „Климент Охридски“ се проведе втора поредна конференция „Добрата храна е сила“, организирана от фирма „Тандем“. На конференцията се изказаха експерти и производители. След представянето на фирмата-организатор от нейния съсобственик и управител Кирил Вътев, започна панелът „Светът на храните в 21 век“, в който взеха участие проф. д-р Пламен Моллов – изпълнителен директор на БАБХ, доц. д-р Веселка Дулева, началник отдел „Храни и хранене“ към Националния център по обществено здраве и анализи и национален консултант по хигиена, хранене и диететика и Майя Стойчева, ръководител на изпитвателен център "Алми тест".

В панела „Храната – автентичност, идентичност, носталгия“ се изказаха проф. д.т.н. инж. Стефан Г. Драгоев – УХВП Пловдив и Елка Божилова, началник отдел „Политика на качество и промоции на земеделски продукти“, Министерство на земеделието и храните.

Светлана Боянова, председател на Института за агростратегии и иновации, разви темата „Фермерската продукция директно при клиентите – търсение и възможности“.

Светлана Боянова подчертала, че основната задача пред българското земеделие е българските продукти да станат по-конкурентоспособни в рамките както в ЕС, така и на пазара на трети страни. Тя цитира регламент 1305/2013 за развитие на селските райони за 2014-2010, който дава легална дефиниция на понятието „къси вериги“ в чл. 2, а именно: „Верига за доставки, в която участват ограничен брой икономически оператори, заинтересовани за сътрудничеството, местното икономическо развитие и близките териториални и социални отношения между производителите, преработвателите и потребителите.“

Целта на подобна формулировка, подчертала Боянова, е да се настърчи възможността земеделските производители да „прескачат“ посредниците при реализация на произведената продукция както и да се постигне увеличаване на доходите им от земеделска дейност. И още: потребителите да имат по-лесен и директен достъп до качествена храна, да има по-добър марж в крайната цена, по-добри доходи за производителите, те да могат да диверсифицират дейността си, да се намалят транспортните и разходите за съхранение, чрез което пък се опазва околната среда и местната природа.

Проектът на Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. предоставя възможност за създаване на къси вериги за доставка на храни, като помошта се предоставя по Приоритет 3: Насърчаване организацията на хранителната верига и управление на риска в земеделието и по-специално: Подмярка 16.4. „Подкрепа за хоризонтално и вертикално сътрудничество между участниците във веригата на доставки.“ Подпомагането по подмярката обхваща местни пазари, които са в обхвата на определението за къса верига на доставки, при които дейностите, както по обработката на продукта, така и по продажбата му на крайния потребител, се извършват в радиус до 120 км. от стопанствата на земеделските стопани, от които произлизат продуктите, включени в списъка на местния пазар. Разстоянието се определя от населеното място на местния пазар до стопанствата по националната или община пътна мрежа.

Предвижда се бенефициентите да са организации, съставени от земеделски стопани, търговци на дребно, които извършват своите дейности на територията, определена за един местен пазар. Боянова разясни какви критерии за избор на проектите се предвиждат в проекта на ПРСР и добави, че се предвижда максималният размер на помошта за един местен пазар да бъде 1 млн. евро.

По настоящем, финансова помощ се предоставя на производители, които имат желание да предлагат директно собствени продукти на потребителите. Финансовата помощ се предоставя от ДФ „Земеделие“ – Разплащателна агенция по схема за държавна помощ „Инвестиции за изграждане на търговски помещения и закупуване на търговско оборудване за земеделски производители, осъществяващи директни доставки на малки количества сировини и храни от животински произход“. Допустими са разходи за изграждане на обекти за търговия на дребно или приспособяване на съществуваща сграда за нуждите на обект за търговия на дребно, както и разходи за закупуване на основно търговско оборудване, вкл. млекомати.

И тук Боянова изложи фактите: само 456 фермери са се регистрирали за осъществяването на такива продажби; над 70% от тях са производители на мед и други пчелни продукти, които имат право да предлагат продукция си в цялата страна; около 15 фирми са поискали да продават на крайни клиенти яйца, а около 30 – сладководна риба; един фермер е искал да осъществява директни продажби на дивеч (става въпрос за хотелски комплекс с ловно стопанство), а други двама са поискали да предлагат прясно месо. В следствие на тези факти тя направи следните изводи:

-Пазарът на местни храни в България не е развит, въпреки изразените предпочтения на потребителите към тях. Местните храни се предлагат предимно по неформални канали, тъй като не са развити схеми за доброволно сертифициране на продукти и храни и подходяща пазарна инфраструктура.

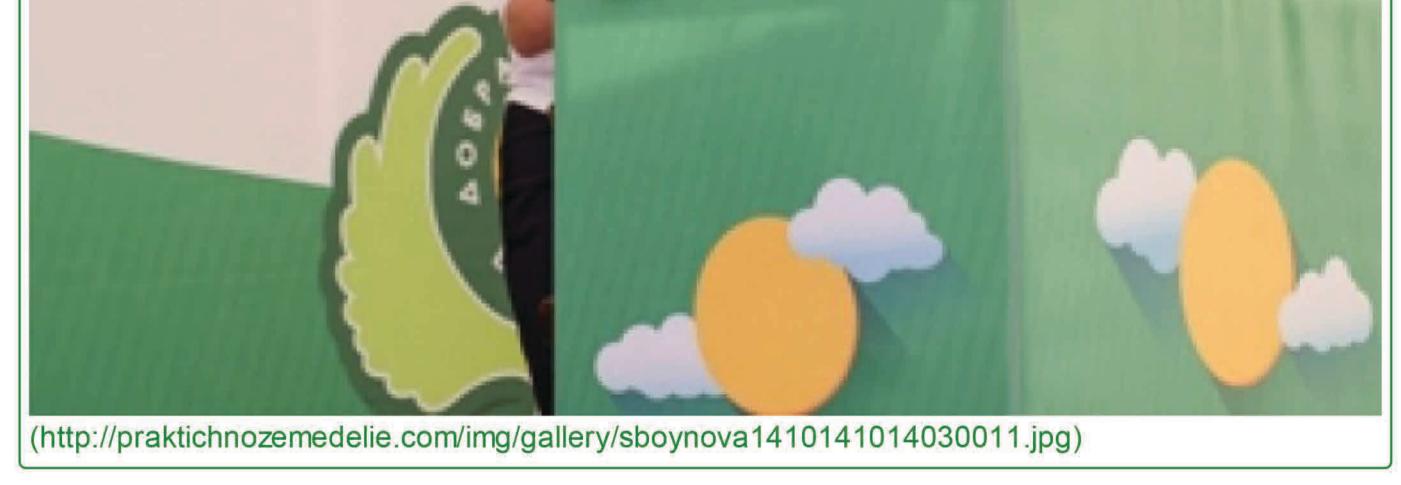
-Развитието на пазарите на местни храни е благоприятна възможност, позволяваща да се адресират идентифицираните в SWOT анализи проблеми със слабата пазарна сила на земеделските стопанства, особено на малките производители, и да се осигури достатъчно предлагане на качествени храни на българските потребители.

-Кооперирането между земеделски стопани, преработватели и търговци е слабо, поради липса на традиции, раздробеност на производството, липса на подходящи форми и стимули за изграждане на дългосрочни партньорства. Този проблем е пречка за дългосрочното планиране, увеличава риска и намалява стимулите за инвестиции. Той е пречка и за въвеждане на иновации по цялата верига на първично производство и преработка.

-Поради това е необходимо насърчаване на създаването и развитието на дългосрочни партньорства в хранителната верига, насочени към осигуряване на качество и стабилност на доставките, развитие на пазарите и иновации в продуктите, процесите и технологиите.

Боянова заключи, че членството на България в ЕС, участието в общия пазар и интеграцията на страната водят и до възприемане на всички тенденции и в сектора на производство, търговия и консумация на хранителни продукти. Видимо е, че има интерес за консумация на местни, вкусни продукти с доказан и местен произход.

Комбинацията между Европейско законодателство, ПРСР, националните програми и желанието и развитието на мисленето на българските фермери, може и трябва да доведе до добри резултати за потребителите и самите фермери!

(<http://praktichnozemedelie.com/img/gallery/sboynova1410141014030011.jpg>)